

EDUINDEX

10
19
3
10

ISSN 0975-119 Xis के साथ Drishitikon हिंदी भाषा में प्रकाशित एक
संस्कृत पत्रिका है। साहित्य, इतिहास, कला, मानविकी, सामाजिक अध्ययन,
वैद्य-सांख्य और अन्य क्षेत्रों के लिये Drishitikon जर्नल में प्रकाशित होते हैं जो
UGC द्वारा सूचीबद्ध हैं। Drishitikon जर्नल DrishitikonPrakshan
द्वारा प्रकाशित हुआ है।

संघ प्रकाशन के लिए हिंदी भाषा में, editor@hindijournals.org पर संपर्क
के लिए सब से

Attested by
Principal

Sau. Rajanital Nandlal
Deshmukh Arts, Commerce &
Science College, Bhadgaon

EDUINDEX

जागतिकीकरण आणि समकालीन मराठी साहित्य

डॉ. अतुल मधुकरराव देशमुख

सहाय्यक प्राध्यापक

सौ. रजनीताई ना. देशमुख महाविद्यालय

भडगाव, जि. जळगाव

atuldeshmukh156@gmail.com

प्रस्तावना :-

साहित्य ही एक अत्यंत व्यापक प्रक्रिया आहे. त्यामुळे तिचा बाहेरच्या जगाची आणि वेगळ्या खंडाशी संबंध येत असतो. स्वतःच्या अनुभवाशी प्रत्येक लेखक-कवी प्रामाणिक असतो. तरीही त्यांच्या साहित्यातील अनुभव निव्वळ त्याच्या स्वतःचाच नसतो. त्याच्या लेखनावर. त्यातील अनुभवांवर बाह्य जगाचा प्रभाव पडत असतो. त्यातून त्याच्या साहित्यातील अनुभवांना अभिव्यक्ती प्राप्त होत असते. हे केवळ मराठी साहित्याच्या बाबतीतच नाही. तर सगळ्याच भाषांमधल्या लेखक-कवींच्या लेखनावर समकालीन घटकांचा परिणाम होत असतो. म्हणून काही कोणत्याही भाषेतील साहित्य केवळ एवढ्यावरच अवलंबून असते असेही नाही. माणूस. समान. त्याच्या अवतीभवतीचे लोक. परिस्थिती. घटना. माणूस-समाज हा संबंध. माणसामाणसांमधील संबंध अशा वेगवेगळ्या पातळ्यांवर हे साहित्य आकाराला येत असते. साहित्य म्हणजे केवळ सामाजिक घटनांचा इतिहास नाही तर ती वाङ्मयीन कलाकृती असते. परंतु समकालीन जीवनाला राहून साहित्याला पुढे जाता येत नाही.

समकालीन सामाजिक, सांस्कृतिक, आर्थिक पर्यावरण:-

1980-90 च्या दशकात सामाजिक- सांस्कृतिक- आर्थिक पर्यावरणामध्ये प्रचंड बदल झाला. भारतीय समाज जीवनाला या काळात मोठी कलाटणी मिळाली. समाजात वेगळ्या चळवळी निर्माण झाल्या. वेगवेगळे विचारप्रवाह निर्माण झाले.

हा काळात मानवी जीवनासाठी वेगवेगळ्या सत्ता- केंद्रांनी प्रभावित झाला होता. मानवी संबंध आणि मानवी व्यवहार यांच्यावर धार्मिक प्रभाव पाडला होता. याच काळात धर्मशक्तीने उग्र रूप धारण केले होते. अस्थिरता वाढत होती. श्रीमंत आणि गरीब गटांन पडत असलेली विषमतेची दरी वाढतच होती. याच